

Sygn. akt I PK 259/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 marca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Gonera (przewodniczący)

SSN Zbigniew Myszka

SSN Krzysztof Rączka (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa J. Ł.
przeciwko Wojewódzkiemu Ośrodkowi Ruchu Drogowego w Ł.
o wynagrodzenie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 10 marca 2020 r.,
skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w Ł.
z dnia 28 maja 2018 r., sygn. akt VIII Pa (...),

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu w Ł. do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o
kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 28 maja 2018 r., sygn. akt VIII Pa (...) Sąd Okręgowy w Ł. oddalił apelację powoda J. Ł. od wyroku Sądu Rejonowego w Ł. z 19 grudnia 2017 r., sygn. akt X P (...), którym Sąd pierwszej instancji oddalił powództwo o

wynagrodzenie przeciwko pozwanemu Wojewódzkiemu Ośrodkowi Ruchu Drogowego w Ł..

Powód J. Ł. jest zatrudniony od 26 listopada 2007 r. w pozwanym Wojewódzkim Ośrodku Ruchu Drogowego w Ł. na stanowisku egzaminatora. W dniu 26 listopada 2007 r. powód zawarł z pozwanym pracodawcą umowę o pracę na okres próbny w pełnym wymiarze czasu pracy. W dniu 20 grudnia 2007 r. powód zawarł z pozwanym pracodawcą umowę o pracę na czas nieokreślony w pełnym wymiarze czasu pracy.

Zgodnie z zakresem czynności wynikających z zawartej w dniu umowy o pracę obowiązkiem pracownika jest: 1) przeprowadzanie egzaminów państwowych kandydatów na kierowców i kierowców wskazanych przez koordynatora, zgodnie z obowiązującym trybem i zasadami egzaminowania; 2) sporządzanie dokumentacji po przeprowadzonym egzaminie zgodnie z obowiązującymi przepisami; 3) terminowe składanie wyjaśnień Egzaminatorowi Nadzorującemu na złożoną skargę przez osobę ubiegającą się o prawo jazdy na wynik egzaminu; 4) obowiązkowe uczestnictwo w corocznych trzydniowych warsztatach doskonalenia zawodowego; 5) poddawanie się badaniom lekarskim i psychologicznym; 6) wykonywalne z własnej inicjatywy i bez odrębnych poleceń służbowych przełożonych czynności i obowiązków określonych powyżej, a na polecenie przełożonych innych zadań statutowych Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu Drogowego w Ł..

Powód otrzymuje wynagrodzenie w wysokości 7.108,93 zł brutto liczone zgodnie z zasadami ustalania ekwiwalentu za urlop wypoczynkowy.

U pozwanego działają dwa związki zawodowe: NZSS S. i Ogólnopolski Związek Pracowników WORD.

Wynagrodzenie egzaminatora składa się z wynagrodzenia zasadniczego według kategorii zaszeregowania, dodatku zadaniowego przy realizacji powierzanych egzaminów na prawo jazdy danej kategorii, dodatku za uprawnienia do przeprowadzania egzaminów na prawo jazdy danej kategorii oraz dodatku stażowego, który wzrasta o 1% każdego roku. Pracownicy otrzymują również okolicznościowe nagrody. Egzaminatorzy są zatrudniani na daną kategorię do przeprowadzenia egzaminów państwowych. Pracodawca WORD w Ł. finansował

również doksztalcanie egzaminatorów celem uzyskania przez nich (pracowników) wyższych uprawnień.

Niektórzy egzaminatorzy są egzaminatorami I stopnia, czyli posiadającymi wszystkie uprawnienia (cztery kategorie). Egzaminator jest zatrudniony do przeprowadzenia egzaminów na daną kategorię prawa jazdy. Nie wszyscy pracownicy mają przyznany dodatek z tytułu posiadanych kategorii. Jest kilku egzaminatorów, którzy mają w umowie o pracę wpisane dwie kategorie, co wiąże się z wyższym dodatkiem zaszeregowania. Pozostali egzaminatorzy mają w dodatku zadaniowym przyznaną jedną kategorię, a więc niższą pensję.

Wynagrodzenie powoda jest porównywalne do pozostałych egzaminatorów. Różnice są minimalne, ze względu np. na dłuższy staż pracy. Pracownik J. C. nie otrzymuje na przykład dodatku z tytułu pełnienia funkcji egzaminatora nadzorującego ani z tytułu pełnienia funkcji kierownika. Podobnie zastępca kierownika M. J.. Wynagrodzenia egzaminatorów mieszczą się w zakresie wskazanym przez przepisy prawa. Różnice w wynagrodzeniach egzaminatorów wynikają zatem z liczby posiadanych kategorii, liczby dodatkowych kategorii, realizacji powierzanych egzaminów danej kategorii, stażu pracy oraz wymiaru zatrudnienia (pół etat, 3/4 etatu, pełen etat).

W 2010 r. pozwany WORD był w trudnej sytuacji finansowej. Większość pracowników w ramach ustaleń z pracodawcą, zgodziła się na obniżenie wymiaru etatu do 3/4, aby uniknąć zwolnień pracowniczych. Trzech egzaminatorów, w tym powód, nie wyraziło na to zgody i pozostało na umowie o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy. Kiedy sytuacja finansowa WORD w Ł. uległa poprawie, pracownicy zawierali umowy na pełen etat.

Różnice pomiędzy wynagrodzeniami egzaminatorów kształtowały się w zależności od kategorii egzaminatorów tzw. kategorii zaszeregowania oraz stażu pracy. W styczniu 2014 r. większości egzaminatorów ponownie zmniejszono wymiar zatrudnienia z pełnego etatu na 3/4 etatu. Powód nie wyraził zgody na zmniejszenie zatrudnienia. Decyzje o wymiarze czasu pracy były podejmowane w związku z trudną sytuacją ekonomiczną pozwanego.

Pozwany WORD w Ł. z dniem 1 marca 2011 r. powierzył obowiązki z zakresu służby BHP pracownikowi T. Z. T. Z. obowiązki BHP-owca wykonywał w

ramach etatu oraz w ramach obowiązujących godzin pracy. Obowiązki te wykonywał wedle potrzeb dla powierzonej mu funkcji. Pracownik wykonujący obowiązki inspektora BHP wyznaczał jeden dzień albo odpowiedni przedział czasu w ramach, którego wykonywał powierzone zadania. W czasie wykonywania zadań służby BHP T. Z. nie wykonywał obowiązków pracowniczych wynikających z umowy o pracę. Zadania z zakresu służby BHP były bowiem wykonywane w ramach czasu pracy. Pracodawca, w momencie powierzenia T. Z. zadań z zakresu BHP, zmienił wymiaru etatu pracownika, z pół etatu na 3/4 etatu. Zmiana wymiaru etatu korespondowała ze zmianą wysokości wynagrodzenia. Kwota wynagrodzenia była proporcjonalna do wymiaru zatrudnienia.

W dniu 1 marca 2011 r., tj. z dniem powierzenia wykonywania zadań służby BHP na podstawie art. 237¹¹ k.p., T. Z. nie otrzymał dodatku z powodu pełnienia ww. funkcji ramach istniejącego stosunku pracy, a wynagrodzenie w wymiarze 3/4 etatu zostało ustalone na poziomie wynagrodzenia zasadniczego w wysokości 3.000 zł przy zajmowanym stanowisku egzaminatora II stopnia i posiadanych kwalifikacji B, C, D. Jako egzaminator, przeprowadzał egzaminy państwowe w kat. B i otrzymywał dodatek zadaniowy przy realizacji powierzonego egzaminu na prawo jazdy kat. B w wysokości 750 zł. Zmiana wysokości wynagrodzenia wynikała z zmiany wymiaru zatrudnienia z 1/2 etatu do 3/4 etatu.

W grudniu 2014 r. T. Z. rozwiązał z pozwanym umowę o pracę. Pozwany pracodawca, po rekomendacji ze strony ustępującego BHP-owca T. Z., zaproponował powodowi wykonywanie zadań z zakresu służby BHP. Powód posiadał stosowne uprawnienia w tym przedmiocie. Powierzenie powodowi obowiązków z zakresu BHP nie wiązało się ze zmianą wynagrodzenia, o czym pracownik został poinformowany przez pracodawcę. Funkcja ta była swoistym wyróżnieniem, dla pracownika, a jej wykonywanie w trakcie trwania czasu pracy ograniczało wykonywanie obowiązków pracowniczych, np. przeprowadzania egzaminów państwowych kandydatów na kierowców i kierowców wskazanych przez koordynatora, zgodnie z obowiązującym trybem i zasadami egzaminowania. Zamiast bowiem wykonywania zadań egzaminatora, powód wykonywał w tym czasie zadania z zakresu służby BHP.

W dniu 1 grudnia 2014 r. pracodawca Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego w Ł., na podstawie art. 237¹¹ § 1 k.p. w ramach zawartej z J. Ł. umowy o pracę powierzył powodowi zadanie wykonywania służby BHP. Zakres zadań i uprawnień określa Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 2 września 1997 r. w sprawie służby bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz.U. z 1997 r., nr 109, poz. 704). J. Ł. wyraził zgodę na przejęcie służby BHP.

Do obowiązków J. Ł. w ramach wykonywania zadań służby BHP należała m.in.: roczna ocena stanu BHP w zakładzie pracy, informowanie na bieżąco pracodawcy o stwierdzonych zagrożeniach, współdziałanie z lekarzem z zakresu medycyny pracy sprawującym profilaktyczną opiekę zdrowotną nad pracownikami, w szczególności przy organizowaniu okresowych badań lekarskich pracowników, a także prowadzenie szkoleń okresowych oraz szkoleń wstępnych dla nowych pracowników.

W dniu 1 grudnia 2014 r., tj. z dniem powierzenia wykonywania zadań służby BHP na podstawie art. 237¹¹ k.p., J. Ł. nie otrzymał dodatku z powodu pełnienia ww. funkcji w ramach istniejącego stosunku pracy, a wynagrodzenie w wymiarze pełnego etatu zostało ustalone na poziomie wynagrodzenia zasadniczego w wysokości 4.400 zł przy zajmowanym stanowisku egzaminatora I stopnia i posiadanych kwalifikacji A, B, C, D. Jako egzaminator, przeprowadzał egzaminy państwowe w kat. B, C i otrzymywał dodatek zadaniowy przy realizacji powierzonego egzaminu na prawo jazdy kat. B, C w wysokości 1.500 zł oraz dodatek za kat. E w wysokości 300 zł.

Powód, zgodnie z ustaleniami z pracodawcą, miał wyznaczone środy na wykonywanie zadań z zakresu służby BHP. W zakresie ww. służby BHP powód samodzielnie organizował sobie pracę. Powód zgłaszał koordynatorowi (egzaminatorowi nadzorującemu), że w środy pełni obowiązki BHP. W dni, w których powód wykonywał powierzone mu zadania z zakresu służby BHP i w których przeprowadzał szkolenia BHP, co do zasady nie przeprowadzał egzaminów i nie wykonywał obowiązków pracowniczych. Zdarzało się jednak, że w przerwie szkolenia z zakresu BHP albo po zakończeniu szkolenia odbywały się sporadycznie egzaminy z udziałem egzaminatora J. Ł.. Szkolenia okresowe z zakresu BHP

odbywały się sporadycznie. Wszystkie czynności egzaminatora, jak i czynności z zakresu BHP, powód zawsze wykonywał w godzinach pracy.

Z danych z systemu WORD wynika, że powód J. Ł. w środy, czyli dni wykonywania powierzonych mu przez pracodawcę zadań służby BHP, nie przeprowadzał egzaminów państwowych na prawo jazdy w dniach: 7 stycznia 2015 r., 21 stycznia 2015 r., 28 stycznia 2015 r., 4 lutego 2015 r., 11 lutego 2015 r., 18 lutego 2015 r., 3 marca 2015 r., 4 marca 2015 r., 18 marca 2015 r., 1 kwietnia 2015 r., 6 maja 2015 r., 20 maja 2015 r., 27 maja 2015 r., 3 czerwca 2015 r., 24 czerwca 2015 r., cały lipiec 2015 r., 9 września 2015 r., 28 października 2015 r., 20 stycznia 2016 r., 10 lutego 2016 r., 2 marca 2016 r., 16 marca 2016 r., 23 marca 2016 r., 3 sierpnia 2016 r., 14 września 2016 r., 26 października 2016 r., 7 grudnia 2016 r., 21 grudnia 2016 r., 25 stycznia 2017 r. i 1 lutego 2017 r. W pozostałe dni BHP (tj. środy) powód przeprowadzał egzaminy państwowe na prawo jazdy i jednocześnie pełnił służbę bhp. Przy czym przeciętnie zajmowało mu to około 2 godzin).

Powód podczas wykonywania zadań z zakresu służby BHP pełnił również funkcję społecznego inspektora pracy. Służba BHP była funkcją doradczą pracodawcy, zaś społeczny inspektor pracy reprezentował pracowników. Powód nie widział konfliktu interesu w pełnieniu obydwu tych funkcji.

W okresie od 1 grudnia 2014 r. do 23 lutego 2017 r. powód J. Ł. wnosił do pracodawcy o podwyższenie wynagrodzenia zasadniczego w związku z powierzeniem dodatkowego zadania w ramach służby BHP albo alternatywnie wykonywanie zadań egzaminatora w ramach podstawowego czasu pracy, a wykonywanie zadań służby BHP w ramach odrębnej umowy o pracę lub umowy cywilno-prawnej. Pracodawca argumentował, że takie rozwiązanie nie jest możliwe, ponieważ zadania służby BHP powód wykonuje w ramach zawartej pomiędzy stronami umowy o pracę. Pracodawca podnosił, że powód zatrudniony, jako egzaminator w pełnym wymiarze czasu pracy, powierzone zadania służby BHP pełnił w ramach czasu pracy, za który otrzymywał wynagrodzenie. Pracodawca zapewnił możliwość pełnej realizacji powierzonych powodowi obowiązków bez żadnych ograniczeń czasowych. Mógł samodzielnie organizować sobie pracę. Powód w tym samym czasie, nie wykonywał obowiązków pracowniczych. Nie

świadczył pracy po godzinach pracy. Strony nie doszły do porozumienia w przedmiocie zmian warunków umowy o pracę.

W dniu 23 lutego 2017 r. powód zrezygnował z wykonywania zadań służby BHP. Po rezygnacji powoda z pełnienia obowiązków wykonywania zadań służby BHP, na skutek braku innego wykwalifikowanego pracownika w tym zakresie, obowiązki BHP powierzono podmiotowi zewnętrznemu.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd w Ł. wyrokiem z 19 grudnia 2017 r. (sygn. akt X P (...)) oddalił powództwo J. Ł. skierowane przeciwko Wojewódzkiemu Ośrodkom Ruchu Drogowego w Ł. o wynagrodzenie, odszkodowanie z tytułu naruszenia zasady równego traktowania w zatrudnieniu oraz zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 2.700 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Wyrok ten zaskarżył apelacją powód, zarzucając mu naruszenie § 3 ust. 1 Statutu Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu Drogowego w Ł., stanowiącego Załącznik nr 2 do Uchwały nr (...) Sejmiku Województwa [...]. z dnia 26 sierpnia 2014 r.; art. 29 § 4 k.p., art. 42 § 1 k.p., art. 42 § 4 k.p., art. 80 k.p. i art. 100 k.p. w zw. z art. 78 § 1 k.p. w zw. z art. 13 k.p.; § 3 pkt 1 i § 4 ust. 1 pkt 1 w zw. z załącznikiem 1 do rozporządzenia Ministra Transportu z dnia 11 października 2007 r. w sprawie warunków wynagradzania egzaminatorów przeprowadzających egzaminy kandydatów na kierowców i kierowców (Dz.U. z 2007 r., Nr 10, poz. 25 ze zm.) oraz art. 233 § 1 k.p.c.

Sąd Okręgowy uznał, że apelacja powoda nie zasługiwała na uwzględnienie. Sąd drugiej instancji podzielił i przyjął za własne ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego.

Sąd odwoławczy wskazał, że zarzuty skarżącego sprowadzają się w zasadzie jedynie do polemiki ze stanowiskiem Sądu i interpretacją dowodów dokonaną przez ten Sąd i jako takie nie mogą się ostać. Apelujący przeciwstawił bowiem ocenie dokonanej przez Sąd pierwszej instancji swoją analizę zgromadzonego materiału dowodowego.

W ocenie Sadu drugiej instancji, nie miał racji skarżący, że poczynione ustalenia faktyczne jak i przeprowadzone rozważania prawne przez Sąd Rejonowy były nieprawidłowe w zakresie wyciągnięcia logicznych i prawidłowych wniosków z

zeznań świadka T. Z. . Zdaniem skarżącego wynika z nich, że ww świadek, który przed powodem miał powierzone zadania w ramach służby BHP otrzymywał z tego tytułu dodatkowe wynagrodzenie. Z zeznań świadka – wbrew wywodom apelacji - takiego wniosku nie da się wyprowadzić. Świadek wprost zeznał, że „Obowiązki BHP-owca wykonywałem w ramach etatu. Nie pamiętam, czy podniesiono mi wynagrodzenie z tytułu powierzenia obowiązków BHP-owca. Pamiętam, że zmieniono wymiar czasu pracy na 3/4. Gdy powierzono mi funkcje BHP, to dostałem od razu podwyżkę. Było to podniesie podstawy egzaminatorskiej ale nie pamiętam, w jakiej kwocie. Wykonywałem funkcje BHP w ramach godzin pracy. Wykonywałem funkcje BHP w ramach godzin pracy. Gdy trzeba było niespodziewanie coś z doskoku zrobić, to robiłem, albo miałem ustalony jakiś dzień na to. Bywało, że schodziłem z placu, żeby wykonać obowiązki BHP - owca albo np. jakiś egzaminator się nie zgłosił to schodziłem na plac, żeby wykonywać obowiązki egzaminatora. Przeprowadzałem szkolenia okresowe z zakresu BHP. Mogło być tak, że mogło nic nie być z BHP, bo nie było takiej potrzeby, a mogło być tak, że były dwa dni na BHP. Mogło być tak, że cały miesiąc nie wykonywałem zadań ze służby BHP, bo nie było takiej potrzeby”. Z przytoczonego fragmentu wynikało zatem, zdaniem Sądu Okręgowego, że takie podwyższenie wynagrodzenia miało faktycznie miejsce i wiązało się ze zmianą wymiaru etatu. Nie ma natomiast mowy o tym, że świadek T. Z. otrzymał dodatkowe wynagrodzenie z uwagi na powierzone zadań z zakresu służby BHP. Jest to przedstawienie przez skarżącego wersji w sposób dowolny nie wynikający z zebranego w sprawie materiału. Jednak nawet gdyby przyjąć - jak próbuje wykazać apelujący - że faktycznie w odczuciu świadka czy też w jego przekonaniu otrzymał dodatkowe wynagrodzenie za powierzenie przedmiotowych obowiązków to i tak nie może mieć to decydującego znaczenia. W tym zakresie istotnym były dowody z dokumentów np. zestawienia wynagrodzenia według umowy o pracę T. Z. , z których to wynikało, że pozwany pracodawca nie przyznał świadkowi dodatkowego wynagrodzenia z uwagi na powierzenie dodatkowych zadań, ale w związku ze zwiększeniem wymiaru zatrudnienia z 1/2 na 3/4 etatu. Także matematyczne wyliczenie - przedstawione przez pozwanego w odpowiedzi na apelację - wskazuje, że zwiększenie wynagrodzenia T. Z. o 1.000 zł było związane z koniecznością

zachowania proporcji wynagrodzenia w odniesieniu do kwoty wyjściowej wynagrodzenia jaka była przyznana na 0,5 etatu (2.000 zł na 0,5 etatu czyli 4.000 zł x 0,75 etatu czyni 3.000 zł wynagrodzenia zasadniczego na 0,75 etatu) i nie stanowiło dodatku za wykonywanie zadań z zakresu BHP. Powyższe dowody oraz zwykłe wyliczenie matematyczne wskazuje jaki okoliczności legły u podstaw podwyższenia wynagrodzenia świadka T. Z. . W tej sytuacji nie może być wątpliwości, że błędnie skarżący przypisywał zeznaniom świadka tak istotne znaczenie w sytuacji gdy z ich treści nie można było wyprowadzić takich samych czy podobnych wniosków co zawarte w apelacji. Sąd drugiej instancji zwrócił również uwagę na dalszą część zeznań świadka T. Z. , tj. co do wykonywania zadań w zakresie służby BHP w godzinach pracy. Tak też było w sytuacji powoda, który dodatkowe obowiązki wykonywał w czasie pracy. Nie był zobligowany pozostawać po godzinach pracy czy przychodzić w dni wolne aby te czynności realizować. Okoliczność ta została potwierdzona także przez powoda w ramach złożonych zeznań czy też pisma procesowego jak choćby z dnia 11 stycznia 2017 r., z którego wprost wynika, że „aktualnie przyjęty system pracy zakłada, iż raz w tygodniu zamiast wykonywania zadań egzaminatora wykonuję zadania służby BHP”. Zatem fragment ten w sposób dobitny obrazuje fakt, że powód miał zarezerwowany czas na wykonywanie dodatkowych czynności w ramach dotychczas trwającego stosunku pracy. Natomiast skarżący kompletnie pomija tę okoliczność akcentując, że były to dodatkowe obowiązki i w związku z tym należy się dodatkowe wynagrodzenie. Jest to logiczna teza jednak nie przystająca do realiów niniejszej sprawy. Wprawdzie dodatkowe obowiązki były rodzajowo odmienne od tych, które dotychczas wykonywał powód, ale były one realizowane w tych samych ramach czasowych jak obecnie wykonywane zadania egzaminatora. Czyli nie poświęcał dodatkowego czasu aby te czynności realizować. Dlatego też nie było podstaw aby takie dodatkowe wynagrodzenie przyznać.

Ponadto nie umknęło Sądowi, że powód posiadał uprawnienia do pełnienia wskazanej służby, a co za tym idzie pracodawca był w pełni władny do powierzenia przedmiotowych zadań właśnie J. Ł.. Nie ma natomiast racji skarżący, że pracodawca nie miał takiej możliwości, ponieważ § 3 ust. 1 Statutu Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu Drogowego w Ł. , stanowiącego Załącznik nr 2 do Uchwały nr (...)

Sejmiku Województwa (...) z dnia 26 sierpnia 2014 r. w sposób ścisły określa zadania statutowe pozwanego i brak uregulowania we wskazanej materii. Sąd odwoławczy wskazał, że przedmiotowy przepis wprawdzie reguluje zadania WORD, ale nie jest to wyliczenie wyczerpujące. Jak prawidłowo zwrócił uwagę Sąd Rejonowy w § 5 ust. 1 Statutu Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu Drogowego w Ł. zostało wskazane, że dyrektor WORD w Ł. wykonuje wobec pracowników czynności pracodawcy w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy. A co za tym idzie pozwany miał pełne prawo skorzystania z regulacji zawartej w art. 237¹¹ k.p. która to stanowi, że pozwany jako pracodawca ma ustawowy obowiązek, utworzyć służbę bezpieczeństwa i higieny pracy, zwaną dalej „służbą bhp”, pełniącą funkcje doradcze i kontrolne w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy. Z kolei z zakresu czynności wynikających z zawartej umowy o pracę pomiędzy stronami wynika, że obowiązkiem pracownika jest również wykonywanie poleceń przełożonych w zakresie innych zadań statutowych Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu Drogowego w Ł., co miało miejsce poprzez wypełnianie normy art. 237¹¹ k.p. Zatem powód wykonywał powierzone czynności na podstawie art. 237¹¹ § 1 k.p. i przy uwzględnieniu faktu, iż pracodawca zatrudniający do 100 pracowników przydziela wykonywanie zadań służby bhp pracownikowi zatrudnionemu przy innej pracy. Jest to także zgodne z treścią § 2 ust. 2 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 2 września 1997 r. w sprawie służby bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz.U. z dnia 18 września 1997 r. z późn. zm.). Zgodnie z powołanym przepisem rozporządzenia służba bhp nie może być obciążana innymi zadaniami aniżeli wynikające z jego treści, jednakże z wyjątkiem pracownika zatrudnionego przy innej pracy, o którym mowa w art. 237¹¹ § 1 k.p. W tych okolicznościach zatem nie sposób zgodzić się ze stanowiskiem skarżącego, że przepisy statutowe nie pozwalały na skorzystanie z regulacji ustawowych zawartych w kodeksie pracy, ponieważ usystematyzowanie wskazanej kwestii tj. zadań WORD w Ł. w sposób wyczerpujący zostało ustalone w statucie WORD. Nie może także umknąć uwadze, że J. Ł. propozycję pracodawcy zaakceptował, ponieważ nie odmówił podpisania pisma z dnia 1 grudnia 2014 r. powierzającego mu wykonanie zadań w zakresie służby BHP. Nie podnosił również wtedy kwestii braku przyznania dodatkowego wynagrodzenia za pełnienie powierzonej służby BHP.

Wprawdzie skarżący godząc się, że przepisy BHP nie regulują kwestii odpłatności za wykonywanie wskazanych zadań jednak uważa, że powinny mieć zastosowanie przepisy kodeksu pracy stanowiące, że wszelka praca świadczona na terytorium Polski jest pracą odpłatną a nie nieodpłatną. Sąd Okręgowy przyznał, że jest to założenie co do zasady słuszne, ale nie przystające do realiów niniejszej sprawy. Jak bowiem słusznie uznał Sąd Rejonowy powód w ramach - wykonywania służby z zakresu zadań BHP otrzymywał wynagrodzenie za pracę. Pracodawca zapewnił możliwość pełnej realizacji powierzonych powodowi obowiązków bez żadnych ograniczeń czasowych. Wypełniając obowiązki powierzone w ramach zadań służby BHP, powód w. tym samym czasie nie wykonywał obowiązków pracowniczych. W środy był zwolniony z obowiązku świadczenia pracy, mogąc wypełniać powierzone mu przez pracodawcę zadanie. Nie pozostawał po godzinach pracy. Jedynie wedle własnej organizacji pracy przyjmował sporadycznie obowiązki pracownicze w dniu świadczenia i realizacji służby BHP tj. w środy, jeśli jedno i drugie obowiązki nie kolidowały ze sobą, a pracownik wyrażał na to zgodę. Pracodawca zapewnił powodowi pełną swobodę w wykonywaniu zadań służby BHP w ramach istniejącej umowy o pracę, w tym przeprowadzania okresowych szkoleń w dziedzinie bhp, nie pozbawiając pracownika należnego mu wynagrodzenia, pomimo *de facto* „braku świadczenia pracy” objętego stosunkiem pracy, ponieważ praca egzaminatora, jak i praca w służbie BHP wchodziły w zakres istniejącego stosunku pracy przy wykonywaniu innej pracy. Zatem otrzymywane wynagrodzenie rekompensowało w pełnym zakresie wykonywane czynności powierzone powodowi do wykonania w godzinach jego pracy.

W tej sytuacji nieuprawnione było koncentrowanie się na okoliczności dodatkowych obowiązków jako najistotniejszej i mającej prowadzić w sposób logiczny do zwiększenia wynagrodzenia. Takie rozumowanie bez całościowej oceny sytuacji jest błędne. Mając powyższe na uwadze, nie można było zatem w opisanej sytuacji przyjąć - jak chciałby tego skarżący - że powinna mieć zastosowanie instytucja wypowiedzenia zmieniającego, ponieważ nie doszło do zmiany ani warunków pracy ani warunków płacy.

Powyższy wyrok skargą kasacyjną zaskarżył powód w całości. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

a. naruszenie prawa materialnego, to jest § 3 ust. 1 Statutu Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu Drogowego w Ł., stanowiącego Załącznik nr 2 do Uchwały nr (...) Sejmiku Województwa (...) z dnia 26 sierpnia 2014 r. przez jego niezastosowanie i bezpodstawne przyjęcie, że pełnienie zadań służby BHP i szkoleń w dziedzinie BHP należy do zadań statutowych pozwanego Ośrodka, w sytuacji, kiedy obowiązki te ciążyą na pozwanym na mocy Kodeksu pracy, a nie Statutu;

b. naruszenie prawa materialnego, to jest art. 29 § 4 k.p., art. 42 § 1 k.p., art. 42 § 4 k.p., art. 80 k.p. i art. 100 k.p. w zw. z art. 78 § 1 k.p. w zw. z art. 13 k.p. przez niezasadne uznanie, że nie doszło do zmiany umowy o pracę łączącej strony i powierzenia powodowi dodatkowych obowiązków, nieobjętych umową o pracę, bez dodatkowego wynagrodzenia, ewentualnie bez dokonania wypowiedzenia zmieniającego;

c. naruszenie prawa materialnego, to jest art. 237¹¹ § 1 i 3 k.p. przez niezasadne przyjęcie, że przepisy te dają podstawę do powierzenia pracownikowi nowych obowiązków nieodpłatnie;

d. naruszenie art. 6 ust. 5 dyrektywy Rady nr 89/391/EWG z dnia 12 czerwca 1989 r. w sprawie wprowadzenia środków w celu poprawy bezpieczeństwa i zdrowia pracowników w miejscu pracy (89/391 /EWG), Dz.Urz. L 183, s. 1, przez obciążenie powoda kosztami finalnymi wykonywania przez pracodawcę zadań z dziedziny BHP i akceptowanie braku wynagrodzenia dla pracownika za wykonywane dodatkowe czynności;

e. naruszenie prawa materialnego, to jest § 3 pkt 1 i § 4 ust. 1 pkt 1 w zw. z załącznikiem 1 do rozporządzenia Ministra Transportu z dnia 11 października 2007 r. w sprawie warunków wynagradzania egzaminatorów przeprowadzających egzaminy kandydatów na kierowców i kierowców (Dz.U. z 2007 r., Nr 10, poz. 25 ze zm.) przez niezasadne przyjęcie, że w skład wynagrodzenia należnemu powodowi wchodziło wynagrodzenie za pełnienie obowiązków służby BHP oraz szkolenia w dziedzinie BHP w sytuacji, kiedy przepisy rozporządzenia ustalają w sposób precyzyjny wynagrodzenie egzaminatorów i jest to wynagrodzenie związane z wykonywaniem pracy egzaminatora, a nie czynności związanych z BHP.

W związku z powyższym skarżący wniósł o:

a. zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie 1 i zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 18.900,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia powództwa, na którą to kwotę składają się: kwota 13.500,00 zł tytułem wynagrodzenia za wykonywaną pracę w postaci pełnienia zadań służby BHP przez okres 27 miesięcy oraz kwota 5.400,00 zł tytułem wynagrodzenia za prowadzenie okresowych szkoleń w dziedzinie BHP przez okres 27 miesięcy;

b. zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie 2 przez zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda zwrotu kosztów postępowania przed Sądem drugiej instancji;

c. zmianę zaskarżonego wyroku przez ustalenie, że koszty postępowania przed Sądem pierwszej instancji zostają zniesione pomiędzy stronami postępowania;

d. zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych;

e. w przypadku wątpliwości - zwrócenie się do Trybunału Sprawiedliwości UE z pytaniem prejudycjalnym o interpretację prawa UE, to jest wskazanie, czy art. 6 ust. 5 dyrektywy Rady nr 89/391/EWG z dnia 12 czerwca 1989 r. w sprawie wprowadzenia środków w celu poprawy bezpieczeństwa i zdrowia pracowników w miejscu pracy (89/391/EWG), Dz.Urz. L 183, s. 1, pozwalają na powierzenie pracownikowi przez pracodawcę wykonywania obowiązków w dziedzinie BHP bez jednoczesnego przyznania pracownikowi wynagrodzenia za wykonywanie tych czynności oraz bez zmiany warunków wiążącej strony umowy o pracę w zakresie zadań pracownika, czasu pracy i wynagrodzenia.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną strona pozwana wniosła o:

I. odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, wobec faktu, iż wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania został oparty o okoliczność istnienia w niniejszej sprawie, przesłanki opisanej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. to jest istnienia potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości podczas gdy przedstawione zagadnienia nie budzą wątpliwości co wprost wynika z uzasadnienia Sądu Okręgowego w Ł. i Sądu Rejonowego w Ł. i jako takie nie mogą

być uznane za skuteczną podstawę przyjęcia skargi przez Sąd Najwyższy do rozpoznania.

II. w przypadku przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania przez Sąd Najwyższy, o oddalenie skargi kasacyjnej w całości, jako nieuzasadnionej i utrzymanie w mocy wyroku Sądu drugiej instancji.

III. zasądzenie od powoda J. Ł. na rzecz pozwanego Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu Drogowego w Ł. kosztów postępowania wraz z kosztami zastępstwa procesowego, wg norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzuty skargi kasacyjnej okazały się uzasadnione w stopniu wskazującym na konieczność uchylenia zaskarżonego wyroku.

Na podstawie art. 398¹³ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod rozwagę nieważność postępowania.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęta została ugruntowana już linia orzecznicza, zgodnie z którą naruszenie prawa materialnego przez jego niewłaściwe zastosowanie w rozumieniu art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c. następuje również w przypadku, gdy wyrok sądu drugiej instancji nie zawiera ustaleń faktycznych odnoszących się do przesłanek normy prawa materialnego (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 16 czerwca 2011 r., I PK 272/10, LEX nr 1001283), bowiem zastosowanie przepisów prawa materialnego do niedostatecznie ustalonego stanu faktycznego oznacza wadliwą subsumcję tego stanu do zawartych w nich norm prawnych (por. wyrok Sądu Najwyższego z 10 marca 2011 r., II PK 241/10, LEX nr 817524).

W niniejszej sprawie, w ocenie Sądu Najwyższego, stan faktyczny nie został ustalony w sposób wystarczający do jej prawidłowego rozpoznania i prawidłowego zastosowania przepisów prawa materialnego. Co prawda, Sądy *meriti* dokonały dość obszernych ustaleń faktycznych i przeprowadziły szczegółowe postępowanie dowodowe, jednak pominęły istotną dla rozpoznania niniejszej sprawy okoliczność. Jak bowiem wynika z uzasadnień wydanych w sprawie wyroków, Sądy ustaliły, że

powód obowiązki związane z pełnieniem funkcji służby BHP wykonywał w jednym wyznaczonym do tego dniu (w środę), zasadniczo nie wykonując tego dnia obowiązków egzaminatora (jedynie wyjątkowo, gdy obowiązki te wzajemnie ze sobą nie kolidowały). Na tej podstawie Sądy doszły do wniosku, że powierzenie powodowi wykonywania funkcji służby BHP nastąpiło w ramach obowiązującego stosunku pracy i nie zwiększało obciążenia powoda pracą, w związku z czym, nie należało mu się z tego tytułu dodatkowe wynagrodzenie, bowiem wynagrodzenie z tytułu wykonywania powierzonych funkcji z zakresu BHP stanowiło niejako część wynagrodzenia za pracę otrzymywanego przez powoda.

W tym miejscu należy zwrócić uwagę, że strona skarżąca mija się z prawdą twierdząc, że Sąd drugiej instancji przyjął wykładnię, na podstawie której powierzenie dodatkowych obowiązków pracownikowi zatrudnionemu przy innej pracy na podstawie art. 237¹¹ k.p. następuje nieodpłatnie. Sąd Okręgowy (podobnie zresztą jak Sąd Rejonowy) wskazał wyraźnie, że art. 237¹¹ k.p. nie przewiduje, czy powierzenie zadań służby BHP następuje za dodatkowym wynagrodzeniem czy też nie, w związku z czym Sądy badały, czy powierzenie tej funkcji powodowało dla powoda dodatkowe obciążenie pracą, czy musiał on pracować w godzinach nadliczbowych itd., czy też wykonywanie powierzonych funkcji nastąpiło w ramach zawartego z pozwanym stosunku pracy i nie powodowało powstania dodatkowego obciążenia, bowiem wiązało się z obniżeniem wymiaru zadań wynikających z zatrudnienia na stanowisku egzaminatora, a tym samym było wynagradzane również w ramach otrzymywanego dotychczas wynagrodzenia za pracę.

Jednak, zdaniem Sądu Najwyższego, Sądy badając powyższą kwestię pominęły pewną istotną dla rozpoznania niniejszej sprawy kwestię. Sądy *meriti* skupiły się bowiem na ocenie okoliczności dotyczących wymiaru czasowego pracy, to znaczy na tym, czy powód musiał pracować w dni normalnie wolne dla niego od pracy albo czy musiał pracować w godzinach nadliczbowych. Należało jednak wziąć jeszcze pod uwagę aspekt ilościowy wykonywanej przez powoda pracy, to znaczy dokonać ustaleń dotyczących tego, czy po przyjęciu pełnienia funkcji służby BHP i przeznaczeniem śród na wykonywanie obowiązków z nią związanych zmniejszyła się ilość egzaminów i innych obowiązków wykonywanych przez powoda w ramach zajmowanego stanowiska instruktora, czy też pozostała ona bez

zmian, a jedynie były one wykonywane przez 4 dni w tygodniu, a nie 5 jak dotychczas. Kwestia ta ma istotne znaczenie, bowiem jeżeli ilość pracy powoda jako egzaminatora się nie zmniejszyła, a jedynie musiał on ją zorganizować w krótszym tygodniu pracy jako egzaminator, to rzeczywiście należałoby przyjąć, że wykonywanie funkcji służby BHP w zakładzie pracy stanowiło dodatkowe obowiązki pracownicze, powodujące zwiększenie obciążenia pracą, za co należy się pracownikowi wynagrodzenie. Jeżeli jednak doszło do odpowiedniego zmniejszenia obowiązków egzaminacyjnych powoda, w celu zapewnienia mu możliwości wykonywania obowiązków służby BHP, to prawidłowe było stanowisko Sądu drugiej instancji, że wynagrodzenie z tytułu wykonywania tych obowiązków powód otrzymywał w ramach uzyskiwanego wynagrodzenia za pracę.

Zgodnie z art. 237¹¹ § 1 k.p. pracodawca zatrudniający do 100 pracowników powierza wykonywanie zadań służby bhp pracownikowi zatrudnionemu przy innej pracy. Natomiast na podstawie art. 237¹¹ § 3 k.p. pracownik zatrudniony przy innej pracy, któremu powierzono wykonywanie zadań tej służby, nie mogą ponosić jakichkolwiek niekorzystnych dla nich następstw z powodu wykonywania zadań i uprawnień służby BHP. Na podstawie art. 237¹¹ k.p. na pracodawcę został nałożony obowiązek utworzenia służby BHP albo też powierzenia wykonywania zadań tej służby pracownikowi zatrudnionemu przy innej pracy (przypadki, kiedy pracodawca może sam pełnić te obowiązki albo powierzyć je podmiotowi zewnętrznemu nie są istotne w niniejszej sprawie), jest to obowiązek ustawowy, a zatem nie można na podstawie postanowień statutu jednostki organizacyjnej się od niego uwolnić. Wymienione przepisy nie wskazują w żaden sposób, że powierzenie wykonywania zadań służby bhp pracownikowi zatrudnionemu przy innej pracy musi nastąpić odpłatnie lub też następuje nie odpłatnie. Naturalnie, w Polsce praca w ramach stosunku pracy jest świadczona odpłatnie i jest to jedna z zasad prawa pracy. Zatem wykonywanie obowiązków powierzonych przez pracodawcę powinno następować za wynagrodzeniem. Omawiane tutaj przepisy nie przewidują jednak przyznania dodatku do wynagrodzenia albo dodatkowego wynagrodzenia z tytułu wykonywania zadań służby BHP, co wskazuje na to, że wynagrodzenie to może być częścią dotychczas otrzymywanego wynagrodzenia za pracę, jeżeli oczywiście pracodawca odpowiednio zmniejszy zakres obowiązków wykonywanych przez

pracownika na podstawie ustaleń umownych, w celu umożliwienia mu wykonywania zadań służby BHP.

Należy również zauważyć, że powyższemu nie sprzeciwia się § 3 pkt 1 i § 4 ust. 1 pkt 1 w zw. z załącznikiem 1 do rozporządzenia Ministra Transportu z dnia 11 października 2007 r. w sprawie warunków wynagradzania egzaminatorów przeprowadzających egzaminy kandydatów na kierowców i kierowców, który określa składniki wynagrodzenia egzaminatora. Skoro bowiem wymiar zadań i czasu pracy jako egzaminatora uległ obniżeniu w celu wykonywania powierzonych zadań służby BHP, to część wynagrodzenia już nie stanowi wynagrodzenia za wykonywanie obowiązków egzaminatora, a właśnie za wykonywanie zadań służby BHP. Dlatego tak istotne jest ustalenie, czy wymiar zadań wykonywanych przez powoda i jego obciążenie obowiązkami egzaminatora uległy obniżeniu po powierzeniu mu wykonywania funkcji z zakresu służby BHP.

Należy jeszcze zwrócić uwagę, że nie są zasadne zarzuty naruszenia § 3 ust. 1 Statutu Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu Drogowego w Ł. stanowiącego Załącznik nr 2 do Uchwały nr (...) Sejmiku Województwa [...]. z dnia 26.sierpnia 2014 r. oraz art. 6 ust. 5 dyrektywy Rady nr 89/391/EWG z dnia 12 czerwca 1989 r. w sprawie wprowadzenia środków w celu poprawy bezpieczeństwa i zdrowia pracowników w miejscu pracy. W przypadku pierwszego z nich należy się zgodzić, że obowiązek powierzenia wykonywania zadań służby BHP był obowiązkiem ustawowym, a nie statutowym, co nie zmienia faktu, że był to obowiązek ciążyący na pozwanym. Nie należy przy tym zapominać, że strona pozwana wykonując ten obowiązek nie narzuciła pełnienia tych funkcji powodowi tylko zaproponowała mu pełnienie tej funkcji, na co on wyraził zgodę w ramach istniejącego stosunku pracy. Zatem nawet jeżeli nie były to obowiązki statutowe, do których wykonywania byli zobowiązani egzaminatorzy, to powierzenie tej funkcji powodowi nastąpiło za jego zgodą, porozumieniem w ramach istniejącego stosunku pracy. Natomiast w odniesieniu do art. 6 ust. 5 dyrektywy Rady nr 89/391/EWG, to należy wskazać, że przewiduje on, że przedsięwzięcia odnoszące się do bezpieczeństwa i higieny pracy nie powinny w żaden sposób obciążać pracowników kosztami finalnymi. Skarżący nie wyjaśnił, w jaki sposób wykonywanie zadań służby BHP nieodpłatnie miałoby go obciążać kosztami działalności tej służby, skoro nawet w takiej sytuacji

powód sam żadnych kosztów by nie ponosił. Natomiast jeżeli pracodawca zredukował obowiązki powoda jako egzaminatora i otrzymywał on wynagrodzenie za wykonywanie zadań służby BHP w ramach jego dotychczasowego wynagrodzenia, to już w ogóle nie można mówić o jakimkolwiek przerzuceniu kosztów, choćby hipotetycznych.

Dlatego też Sąd Okręgowy rozpoznając sprawę ponownie uzupełni stan faktyczny w niniejszej sprawie o ustalenia dotyczące tego, czy ilość zadań powoda jako egzaminatora uległa zmniejszeniu po rozpoczęciu wykonywania przez niego zadań służby BHP, czy też pozostała ona bez zmian, a jedynie zmniejszyła się ilość dni, w jakie była ona wykonywana. Dopiero po dokonaniu tych ustaleń Sąd drugiej instancji oceni zasadność roszczenia powoda.

W związku z powyższym orzeczono jak w sentencji, zgodnie z art. 398¹⁵ § 1 k.p.c.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 108 § 2 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.